

DİN VE SİYASET

18.12.1972

Ankara / CH

Seminer III

Ahmet Naki Yılmaz

Önce din gençlik olarak ele alındı.

Sonra laiklik benimsenirse dinin etkeni azaltılacak sanıldı.

Burada dinin sosyo-ekonomik ilişkisi ele alınacak.

İslam dininin özellikleri:

1. Doğrudan doğruya kadar kişinin yapantısına hakimdir.

2. Statik ekonomik ve hukuki görüşleri vardır.

Faizi yasaklar, sermaye birikimini kısıtlar.

3. Din paylaşılmaayan iktidara (saray, halife) yol açmıştır.

Çökük değil, tekilci toplum.

Denetim cemaat denetiminden ibarettir. Kişiler birbirlerinden namussundan, dininden sorumludur.

TARİHİ GEÇİŞİM

I - OSMANLI TOPLUMU (Emperyalizme açılmadan önce)

a. dikey ve yatay hareketlilik yok (sosyal mobilite yok)

insanlar sınıflara statü içinde ölüyorlar.

b. Yoğun işbirliğini, farklı çıkarlar, dernekler yok → paylaşılmaayan iktidar.

Yukarıdakilerle din iktidar idi. İktidarın ideolojisi idi.

II - OSMANLI TOPLUMU (Emperyalizme açıldıktan sonra)

Emperyalizmin etkisi altına girmesinin etkileri:

a. Toprakta miri sistemi ile toprakta kapitalizmi engellemiştir.

b. sanayide ahi " " sanayide

c. Hicazette bürokratik sistem ile Hicazette " "

Hazineye fazla gelir getirmek için miri sistem bırakılmış ve mültezime verilmiştir.

Mültezimler hammadde kaynaklarını batının yüksek değer veren sanayisine satmak istemişler işbirlikçi bir zümre oluşmuştur.

1838 Ticaret anlaşmaları bu ilişkilerin bir sonucudur.

Din yapısı sarıdan Osmanlı toplumuna muhalefete düşmüştür. Osmanlı yapısı değişmeye ve sağlıklı bir sarsıntıya uğramıştır.

-Tanzimatla beraber "kayru ince ve saraya bağlı" kapıkulu yerine "sırtı kalın - batıya özenmiş" bürokrasi gelişti.

Makamlar yeteneğe ~~değil~~ değil, aile temeline dayanan bürokrat gruplara verilmeye verildi. Ali Fuat Paşa, Reşat Paşa

Küçük bürokratlar (sami Kemal'is) büyük bürokratlara karşı çıktılar ve Yeni Osmanlılar hareketi başladı.

Yeni Osmanlılar batının yasayına ve hukukuna hayrandı. Fakat batı ekonomik gelişimin ve sınıfsal tabanın sonucunda ve mecburen o uygulamaya, nolduysa gelmişti.

Yeni Osmanlılar gelişmenin, sosyo-ekonomik yapısı, İslam dinini önüne koymak istediler. Yapı çabladı, daha sonra Osmanlı İmparatorluğuna götüre.

III. CUMHURİYET DÖNEMİ

Kemalizm dinin yerini alıyor.

Sınıfsal tabanı olmadığından halkın gözünde Kemalistler ittifakları garunların devamı olarak algılandı.

Değişme çabaları ile dinamizmin gereği olarak değil, tepeden inme ve zorla yapılmaya çalışıyor.

Her değişim bir bunalım, bir bozulmaya sebep olur.

Dinde herkes yerini bildiğinden ve muhafaza edebildiğinden, bunalım, değişmeden eriden halk; nedenini dininden uzaklaşmaya bağlıyor

"Dini taklit, selamı taklit, giymini taklit → İnsanları da ancak taklit insanlardır" Mehmet Akif.

CHP Batı örneği aydınların partisi görünümünde.

II. Dünya savaşı içinde CHP burjuvanın gelişmesini engelleyici tedbirler alıyor.

Demokratik Part ile burjuva CHP'yi suçlayarak iktidara geliyor.

Burjuva halkın karşısında bürokrasiye çalmıştır.

Halk ise burjuvanın batıya karşı olamayacağını, burjuvanın batıdan yaran olduğunu görmemişlerdir.

Giderek artan batılaşma halkın cebine refah kuruntısı soktuğundan halk DP'yi batıya açılmasından dolayı suçlamamıştır. Bir anlamda halk gözyümüdür.

İslamcı cephe genellikle DP ile anlaşma içindedir.

Enflasyonist baskı → muhalefetin güçlenmesi

Ordunya 2. ci sınıf muamele + örgütlü muhalefet → 27 Mayıs

Koalisyon hükümetlerine kadar dinci cephe sildi. Sonra tekrar canlandı.

AP, DP'nin devamı farkedildi. Fakat AP Sanayi burjuvazisini diğer burjuvalara mecburen tercih etti.

Demokratik Parti küçük burjuva + tarım burjuvazisinin sözcüsü oldu.

DP : kırsal ekonomi

AP : kentsel "

Modernleşme ⇒ statü kaybı, proletaryeleşme, bunalım getiriyor.

Bunlar demokratik hakları için sisteme karşı muhalefet geçiyor → DP

MNP : Sevdiklerini yeniden kazanabilecekleri, kalkınmaya karşı İslamcı düzeni geri getirmek istiyordu.

MNP bilindiği olarak AP'ye karşı idi. Ancak Türkiye'nin ~~genel~~ genel politik yapısı MNP ile AP'nin iyi ilişkisi içinde oldukları görünüşünü verir.

MNP Karşısında komünizmi görmeseydi, AP'ye karşı savaşa-
caktı.

Gerici akımların gelişme nedenleri :

1. Kültür ikilemi.
Batı - İslam kültürü
2. Yabancılaşma ve kişilik krizi
"ben neydim, ne olacağım"
3. Çıkarını, haysiyetini, kişiliğini İslam dininde aramaya başlıyor.

Bunlar modernleşmeye karşı akımlardır (başkaldırma)

Gerikalmış bölgelerimizde dinci akımların amacı sadece statükoyu muhafaza etmektir (başkaldırma değil, itaat din tarafından emredilir)

DERNEKSEL SONUÇLAR :

Demekler farklılaşmış toplumlarda götülen farklı çıkar savun-
malardır.

Din demeklerinin sayısı yüksekse o toplumda din çok önemlidir veya kişilerin dünden umdukları fazladır.

Din demeklerini gelişmiş bölgelerde (Karadeniz, Ege, Marmara) görüyoruz.

Gelişmiş bölgelerde şeyhler ve tarikatlar ikincil bir yapı olarak görünüyor. Kötü probleminin çözümü için şeyhine gidiyor.

<u>Yıl</u>	<u>Din demekleri sayısı</u>	<u>Diğer demekler arasındaki %</u>
1946	11	1,3
1950	154	10.
1955	1088	15.8
1960	5104	29.7
1965	8587	22,7
1968	10 730	28,4

<u>Yıl</u>	<u>Din eğitimi der.</u>	<u>camii yapmaya der.</u>
1960	2280	4000
1965	863	6370
1966	1318	7759
1967	1889	7756
1968	2311	

|| çok
hızlı
artış

↓ hızlı artış

Sanayileşme arttıkça din ideolojisini ihtiyaç artmış ve din eğitimi demekleri çoğalmıştır.

Din Demekleri (gelişmiş sanayi + kuvvetli esnaf zümresi) olduğu yerlerde: 5.

Ankara, Balıkesir, Konya, Samsun, Zonguldak, İzmir şaktileri

Adana, Aydın, İstanbul da esnaf yapısı farklıdır, Sanayileşmeye paralel olarak işlerini değiştirmişlerdir. (Çarşantı % 80 i işlerini değiştirmişlerdir)

Göstükle din derneği kurucularının % 51 i esnafıdır.

SONUÇLAR :

1. Dinsel eylemler gelişmeye karşı olanlar tarafından
2. Din siyaset için umma değil, belli bir sosyal yapıya sahiptir. Toplumdaki bağımsız, soyut bir şey değildir. Topluma bağımlı olduğundan bir üst yapı ilişkisi'dir.
3. Sosyo-ekonomik düzen değiştiği zaman din tanrı ilişkilerinde kalacaktır.